

DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM PRODUCTS – SOLUTIONS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT TOURISM IN LY SON ISLAND, QUANG NGAI PROVINCE

Do Thi Van Huong

TNU - University of Sciences

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 14/11/2022 Revised: 24/02/2023 Published: 24/02/2023	Ly Son has rich natural tourism resources on the island and along the coast, abundant cultural tourism resources, and unique tourism products, making it a place to attract domestic and foreign tourists. However, up to present, the quick process of tourism development on Ly Son Island has caused great impacts on the environment and natural landscape. The article aims to identify priority green tourism products to meet the requirements of sustainable tourism development on Ly Son Island. Groups of method were used to gather documents, including analysis, data processing, documentation, field survey, sociological study, in-depth interview, and expert method. As a consequence, four green tourism products of the island district have been discovered, including Ly Son geopark tourism; traveling to experience the blue sea; green experience travel "1 day as a citizen of Garlic Kingdom"; cultural tourism to the sea and islands associated with national sovereignty. Developing green tourism is the solution to help increase the number of tourists with high spending, a sense of responsibility, and civilized actions when participating in tourism to meet the goal of sustainable tourism development for Ly Son Island.
KEYWORDS	
Vietnam sea and island tourism	
Green tourism products	
Experiential travel	
Sustainable development	
Ly Son Island	

PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH XANH - GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG DU LỊCH ĐẢO LÝ SƠN, TỈNH QUẢNG NGÃI

Đỗ Thị Văn Hương

Trường Đại học Khoa học – ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 14/11/2022 Ngày hoàn thiện: 24/02/2023 Ngày đăng: 24/02/2023	Lý Sơn có tài nguyên du lịch tự nhiên trên đảo và ven bờ, tài nguyên du lịch văn hoá đa dạng phong phú, có sản phẩm du lịch đặc sắc, trở thành địa điểm thu hút khách du lịch trong và ngoài nước. Tuy nhiên, quá trình phát triển du lịch quá nhanh tại đảo Lý Sơn gây ảnh hưởng lớn về môi trường, cảnh quan tự nhiên. Mục đích của bài báo nhằm xác định sản phẩm du lịch xanh ưu tiên phát triển phục vụ phát triển du lịch bền vững đảo Lý Sơn. Nghiên cứu sử dụng nhóm phương pháp thu thập tài liệu; phương pháp phân tích, xử lý số liệu, tài liệu, phương pháp khảo sát thực địa, phương pháp điều tra xã hội học, phương pháp phỏng vấn sâu và phương pháp chuyên gia. Kết quả nghiên cứu đã xác định 04 sản phẩm du lịch xanh được ưu tiên định hướng phát triển bao gồm: Du lịch công viên địa chất Lý Sơn; Du lịch trải nghiệm biển xanh; Du lịch trải nghiệm xanh "1 ngày là công dân Vương quốc Tỏi"; Du lịch văn hóa biển đảo gắn liền với chủ quyền quốc gia. Phát triển du lịch xanh là giải pháp giúp gia tăng lượng du khách có mức chi tiêu cao, có ý thức trách nhiệm, hành động văn minh đáp ứng mục tiêu phát triển du lịch bền vững cho huyện đảo Lý Sơn.
TỪ KHÓA	
Du lịch biển đảo Việt Nam	
Sản phẩm du lịch xanh	
Du lịch trải nghiệm	
Phát triển bền vững	
Đảo Lý Sơn	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.6913>

Email: huongdtv@tnus.edu.vn

1. Giới thiệu

Du lịch xanh là loại hình du lịch dựa vào tự nhiên, văn hóa, có giáo dục môi trường, đóng góp cho nỗ lực bảo tồn, phát triển bền vững (PTBV) và thu hút sự tham gia tích cực của cộng đồng địa phương [1]. Có thể nói, phát triển du lịch xanh là chìa khóa để phát triển du lịch có trách nhiệm, đảm bảo du lịch bền vững. Cốt lõi của du lịch xanh là sản phẩm du lịch (SPDL) xanh. Và để đảm bảo là SPDL xanh, cần đạt các tiêu chí: (1) sản phẩm được tạo ra từ các vật liệu thân thiện với môi trường; (2) sản phẩm đem đến những giải pháp an toàn đối với môi trường và sức khỏe; (3) trong quá trình sử dụng, sản phẩm giảm tác động đến môi trường; (4) sản phẩm thân thiện và an toàn đối với sức khỏe. Như vậy, tất cả các dịch vụ, SPDL như tour, sản phẩm, dịch vụ của khách sạn, nhà hàng muốn được công nhận là SPDL xanh đều phải đạt (thực hiện) được các nội dung cơ bản của các tiêu chí trên. Mức độ “xanh” của một SPDL sẽ phụ thuộc nhiều vào mức độ thân thiện môi trường của những yếu tố tham gia vào việc hình thành nên sản phẩm du lịch. Với cách tiếp cận trên, SPDL xanh được hiểu là những SPDL có hàm lượng cao các yếu tố đặc biệt là dịch vụ thân thiện môi trường, được phát triển phù hợp với các nguyên tắc bảo vệ môi trường và PTBV [1].

Du lịch xanh không những là sự bảo đảm cho phát triển du lịch bền vững, mà còn là giải pháp giúp gia tăng lượng khách có mức chi tiêu cao và có ý thức, hành động văn minh khi tham gia du lịch [1]. Với xu hướng "sống xanh" trong cuộc sống hiện đại, ngày càng nhiều du khách muốn được trở về với cuộc sống ít xô bồ, náo nhiệt. Họ mong muốn tìm đến những sản phẩm du lịch xanh, tăng khả năng trải nghiệm, bảo vệ môi trường [2]. Đại dịch covid 19 đã tác động đến tâm lý khách du lịch (KDL). Khách du lịch lựa chọn đi du lịch nhóm nhỏ hơn, tăng cường trải nghiệm xanh, thiên nhiên trong sạch và bảo vệ môi trường [3]. Du lịch xanh là một biểu hiện đầy hứa hẹn của hoạt động khởi nghiệp ở các vùng nông thôn. Phát triển du lịch xanh đã được chứng minh như một phương thức giúp nâng cao thu nhập, cải thiện sinh kế của người dân nông thôn [4], là sản phẩm du lịch thúc đẩy sự bền vững trong tương lai [5]. Đây là cơ hội quan trọng thúc đẩy phát triển các sản phẩm du lịch xanh, tạo sức hút mới cho ngành du lịch và đảm bảo cho sự phát triển du lịch bền vững của mỗi địa phương [6]. Mô hình du lịch xanh và phát triển sản phẩm du lịch xanh đã được triển khai thực hiện ở nhiều địa phương khác nhau và đem lại hiệu quả [7].

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu có diễn biến bất thường, đại dịch covid vẫn còn phức tạp, du lịch đang phát triển nóng, các điểm đến du lịch biển, đảo nói chung và huyện đảo Lý Sơn nói riêng cần đặc biệt chú ý phát triển du lịch bền vững [8]. Với tiềm năng hiện có, huyện có nhiều điều kiện thuận lợi phát triển sản phẩm du lịch xanh. Trong định hướng phát triển du lịch huyện đảo, Lý Sơn đã chú trọng lựa chọn loại hình du lịch xanh như là một trong những giải pháp tiên quyết PTBV kinh tế - xã hội và bảo vệ môi trường huyện đảo. Bài báo phân tích hiện trạng phát triển du lịch, nhu cầu và yêu cầu phát triển du lịch xanh trên đảo Lý Sơn, từ đó đề xuất các sản phẩm du lịch xanh phù hợp phục vụ mục tiêu PTBV du lịch đảo Lý Sơn.

2. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp được sử dụng nghiên cứu phát triển du lịch xanh huyện đảo Lý Sơn bao gồm: (1) *Nhóm phương pháp thu thập tài liệu; phương pháp phân tích, xử lý số liệu, tài liệu và phương pháp khảo sát thực địa* giúp bổ sung những tư liệu về địa bàn nghiên cứu, về tiềm năng du lịch (TNDL) cho các SPDL, hiện trạng, chính sách phát triển du lịch... của huyện đảo Lý Sơn. (2) *Phương pháp điều tra xã hội học*: Số lượng mẫu được tính theo công thức Linus Yamane: $n = N/(1 + N.e^2)$. Trong đó: n là quy mô mẫu; N là tổng thể; chọn khoảng tin cậy 95%, mức sai lệch cho phép là $e = 5\%$. Tổng số khách du lịch tại thời điểm điều tra khoảng 1500 khách [8]. Từ đó, kết quả số mẫu cần điều tra là 315. Để đảm bảo tránh sai số, tổng số phiếu được điều tra là 320 phiếu. Thực hiện bằng bảng hỏi với 320 phiếu, phỏng vấn ngẫu nhiên đối với KDL tại các địa điểm Chùa Đức, Hang Câu, Chùa Hang, khu vực Thạch công Tò Vò, Nhà trưng bày đội Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải, Đảo Bé để tiến hành phân tích, xác nhận các SPDL xanh của huyện đảo. Thời gian khảo sát tiến hành từ tháng 3 - tháng 7/2022, hình thức khảo sát online và trực tiếp. (3)

Phương pháp phỏng vấn sâu được tác giả tiến hành thực hiện với 3 cán bộ quản lý văn hoá của huyện đảo, 5 cán bộ quản lý doanh nghiệp du lịch và trao đổi trực tiếp với người dân địa phương nhằm xác định định hướng và nhu cầu phát triển SPDL xanh của huyện đảo. (4) *Phương pháp chuyên gia* trên cơ sở tham vấn các chuyên gia du lịch đầu ngành giúp tư vấn và xác định các SPDL xanh tiềm năng trên đảo Lý Sơn.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Tiềm năng, hiện trạng du lịch đảo Lý Sơn

** Khái quát chung về huyện đảo Lý Sơn*

Huyện đảo Lý Sơn (15°32'04'' - 15°38'14''B; 109°05'04'' - 109°14'12''Đ) có diện tích tự nhiên 10,32 km², cách đất liền khoảng 15 hải lý, gồm 03 đảo: Đảo Lớn (hay Cù Lao Ré) là đảo ở trung tâm, Đảo Bé và Hòn Mù Cu. Huyện đảo gồm 03 xã: An Vĩnh, An Hải và An Bình, có vị trí địa chính trị rất quan trọng trong việc bảo vệ chủ quyền thiêng liêng của Tổ quốc. Dân số huyện đảo (tháng 7 – 2022) là 22.174 người, trong đó 60% hộ dân sống bằng nghề biển, 30% hộ dân sống bằng nghề nông (chủ yếu là trồng hành, tỏi, ngô) và 10% hộ dân sống bằng các ngành nghề khác.

** Tài nguyên du lịch tự nhiên*

Tại Lý Sơn, vận động địa chất biển Đông cách đây hơn 10 triệu năm tạo cho huyện đảo nhiều cảnh quan thiên nhiên đặc sắc. Tại đảo lớn, Lý Sơn có 5 núi lửa (núi Thới Lới cao 149 m, núi Giếng Tiên cao 86 m, Hòn Tai, Hòn Sỏi và Hòn Vung) và 1 núi lửa ở đảo Bé. Những ngọn núi lửa đặc biệt, sừng sững, hiên ngang gieo mình nổi bật giữa biển cả mênh mông. Dọc theo bờ biển, các vách đá kích cỡ lớn, dài hàng trăm mét, cao dựng đứng, đẹp lạ thường, tạo cảm giác choáng ngợp hùng vĩ, phân bố ở Hang Câu, Chùa Hang, Giếng Tiên. Sản phẩm của hoạt động phun trào núi lửa cách đây hàng triệu năm tạo nên những cảnh quan tự nhiên độc đáo, kỳ thú. Đất đai trên đảo Lý Sơn do tro núi lửa hình thành nên phì nhiêu, màu mỡ, thuận lợi cho việc trồng và phát triển các giống cây trồng đặc trưng, có giá trị kinh tế cao như: tỏi, hành, đậu xanh, dưa hấu, mè, tạo cảnh quan thiên nhiên xanh hấp dẫn trên đảo.

Khí hậu Lý Sơn mang đặc thù của khí hậu nhiệt đới gió mùa, gió thịnh hành là gió mùa Tây Nam, độ ẩm không khí trung bình 80%, nhiệt độ không khí trung bình từ 21,8 °C - 30,5 °C, số giờ nắng dao động từ 1900 - 2100 giờ/năm [9]. Nhiệt độ ôn hoà, độ ẩm thích hợp, số giờ nắng cao, thuận lợi cho việc tổ chức các hoạt động du lịch và nghỉ dưỡng, nhất là vào mùa cao điểm du lịch của Lý Sơn (tháng 4 - tháng 8 hàng năm). Vào khoảng thời gian mùa khô, biên độ sóng không lớn, số giờ nắng cao, là thời điểm thu hút KDL quốc tế với các hoạt động du lịch ngoài trời như: tắm nắng, tắm biển, lặn biển ngắm san hô...

Vùng biển Lý Sơn có độ đa dạng sinh học cao với các hệ sinh thái điển hình như rạn san hô, thảm cỏ biển, trong đó có trên 700 loài động thực vật biển, có 157 loài san hô (thuộc các ngành rong Đỏ, rong Lục, rong Nâu), 202 loài cá biển, 137 loài rong biển, 96 loài giáp xác, 40 loài da gai, 6 loài cỏ biển... tạo sức hấp dẫn đặc biệt đối với du khách. Đây chính là căn cứ để huyện đảo xây dựng khu bảo tồn thiên nhiên biển, phát triển du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng mà điểm nhấn là loại hình du lịch lặn biển, ngắm san hô và câu cá. Lý Sơn có các bãi biển đẹp, được ví như “thiên đường giữa biển khơi” bởi cảnh quan biển trong xanh tuyệt đẹp. Một số bãi tắm hấp dẫn như bãi hang Câu, bãi trước chùa Hang, chùa Đục, bãi Sau ở đảo bé.... Riêng tại Hang Câu, nước biển trong xanh khiến du khách có thể dễ dàng thấy được vạn vật thủy sinh dưới lòng biển.

Vẻ đẹp của thiên nhiên tạo cho Lý Sơn cảnh quan độc đáo riêng biệt, thu hút du khách. Thắng cảnh nổi tiếng trên đảo có thể kể đến như: Cờ tiên bàn Thạch, Thạch công Tò Vò, quần cảnh Mù Cu, Suối Tiên - Đường Lội, Hang Câu Thạch động, núi lửa Giếng Tiên và Thới Lới, đảo Bé... là những cảnh đẹp trên hòn đảo nguyên sơ này.

** Tài nguyên du lịch văn hóa*

Đảo Lý Sơn được khai phá và cư trú cách đây khoảng 400 năm, có lịch sử lâu dài và giàu truyền thống văn hóa với nền văn hóa Sa Huỳnh. Từ xưa đến nay, huyện đảo là nơi bảo vệ chủ quyền đối với hai quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa của Việt Nam. Nơi đây còn lưu giữ nhiều di

sản văn hóa và tư liệu quý về chủ quyền biển đảo. Cột cờ Tổ quốc được ví như “cột mốc sống” khẳng định chủ quyền của đất nước. Trên đảo có khoảng 50 điểm tham quan, trong đó, có 4 di tích cấp Quốc gia, 1 di tích phi vật thể cấp Quốc gia và 14 di tích lịch sử cấp tỉnh như: Chùa Hang, chùa Đục, đình làng An Hải, đình làng An Vĩnh, Âm Linh Tự, Bảo tàng đội Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải, Nhà Trưng bày đội Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải, khu mộ gió cai đội Phạm Quang Ảnh và các dân binh,... chính là những điểm đến thu hút KDL. Về văn hóa phi vật thể, huyện đảo là một bảo tàng sống động với sự phong phú đáng ngạc nhiên của kho tàng truyền thuyết, chuyện kể, dân ca, các lễ hội đua thuyền tứ linh, tục thờ cá ông. Đặc biệt nhất là Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa được công bố trong danh mục văn hóa phi vật thể quốc gia.

Thực tế, nhiều du khách chọn huyện đảo Lý Sơn du lịch là bởi loại nông sản đặc biệt, có giá trị kinh tế cao, đó là tỏi Lý Sơn. Hình ảnh “Vương quốc tỏi”, những món ăn địa phương đặc trưng như: gỏi tỏi non, gỏi rau câu dòn, đóm đốp (đòn đọt), hải sản tươi ngon, điển hình là cua Huỳnh đế, ốc bần tay, tôm hùm,... là những điểm nhấn thu hút du khách tại Lý Sơn [10].

Có thể nói, huyện đảo Lý Sơn ẩn chứa những vẻ đẹp tiềm ẩn, kích thích du khách tìm tòi và khám phá. Vẻ đẹp của biển xanh, cát trắng, làn nước biển trong veo, những rạn đá ngầm bí ẩn cùng với những di tích lịch sử, văn hóa khiến Lý Sơn thực sự là điểm đến tham quan du lịch và nghỉ dưỡng lý tưởng của nhiều KDL.

** Hiện trạng phát triển du lịch*

Hoạt động du lịch tại Lý Sơn chính thức được khởi động vào năm 2007. Trong những năm tiếp theo, lượng KDL đến với Lý Sơn ngày càng tăng, chất lượng dịch vụ du lịch cũng từng bước được cải thiện. Theo số liệu từ Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch tỉnh Quảng Ngãi, năm 2015, du khách đến đảo đạt 95.035 lượt khách (trong đó có 495 du khách quốc tế). Năm 2019, Lý Sơn đón gần 265 ngàn lượt KDL trong và ngoài nước, tốc độ tăng trưởng bình quân về lượt khách giai đoạn 2016-2019 là 14,8%. Năm 2020 và 2021 do ảnh hưởng của đại dịch covid 19, lượng KDL đến Lý Sơn giảm đáng kể. Tuy nhiên trong 6 tháng đầu năm 2022, huyện đảo Lý Sơn đón gần 40.000 lượt khách. Riêng trong nửa đầu tháng 7 - cao điểm du lịch hè, huyện đảo đã đón hơn 33.000 lượt khách.

Toàn huyện hiện có 04 doanh nghiệp kinh doanh lữ hành nội địa; 32 cá nhân được cấp thẻ hành nghề hướng dẫn viên tại điểm; 133 cơ sở lưu trú, trong đó có 17 khách sạn, 53 nhà nghỉ, 60 homestay, 05 nhà trọ với tổng số 1.083 phòng, từng bước đáp ứng cho nhu cầu của du khách, phát triển du lịch tạo việc làm cho khoảng 1.852 lao động trực tiếp và khoảng hơn 5.000 lao động gián tiếp. Tuy nhiên trong những kỳ cao điểm, cơ sở lưu trú bị quá tải trong khi cơ sở phục vụ vận tải hành khách phải tăng cường thêm tàu cao tốc và siêu tốc, nâng tổng số lên tới 14 chiếc, với sức chứa hơn 1.700 khách. Trong thời gian cao điểm của mùa du lịch, các nhà hàng, khách sạn, nhà nghỉ homestay đều quá tải và kín khách. Phát triển du lịch “nóng” đã tiềm ẩn nhiều vấn đề gây ảnh hưởng đến sự PTBV du lịch đảo Lý Sơn [11].

** Một số hạn chế trong phát triển du lịch Lý Sơn và tác động của du lịch đến môi trường du lịch huyện đảo:*

Từ năm 2013 trở lại đây, du lịch Lý Sơn phát triển mạnh, song cơ hội đến quá nhanh và bất ngờ khiến ngành du lịch nơi đây bị động dẫn đến những hạn chế: (1) Đa phần TNDL đều ở dạng tiềm năng, chưa được đầu tư khai thác tốt nên doanh thu từ hoạt động tham quan du lịch chưa cao. SPDL thiếu định hướng khai thác, mang nặng tính tự phát, chưa được quy hoạch. (2) Lượng KDL tập trung với mật độ cao, đột biến vào mùa du lịch gây nguy cơ vượt quá "sức tải", dẫn đến tình trạng đất đỏ, thiếu nước, mất điện, rác thải gia tăng.... (3) TNDL địa chất, địa mạo bị xâm hại. Việc làm đường, xây kè, "bê tông hóa" các khách sạn, nhà nghỉ và công trình cao tầng đã phá vỡ giá trị tự nhiên di sản, hạ cấp di sản, khiến Lý Sơn dần mất đi vẻ nguyên sơ – vốn là điểm quyền rũ du khách. (4) Môi trường du lịch bị tác động: nguồn nước mặt có nguy cơ ô nhiễm bởi rác thải và trầm tích. Quỹ đất tự nhiên trên đảo có hạn, giá đất tăng mạnh, ảnh hưởng đến sinh kế người dân và việc bảo tồn nghề trồng hành. (5) Hệ thống cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch ở dạng tự phát, quy mô nhỏ bé. Mạng lưới điện lưới không đủ cung cấp trong thời kỳ cao

điểm. Phương tiện giao thông đưa đón khách thô sơ, lạc hậu, chủ yếu là xe máy và một số ít là xe điện. (6) Nguồn nhân lực du lịch ít, đội ngũ nhân viên nhà hàng, khách sạn, hướng dẫn viên... mỏng và thiếu chuyên nghiệp, chưa hiểu rõ về sản phẩm du lịch xanh. Đứng trước nguy cơ về môi trường và đánh giá những hạn chế trong phát triển du lịch, huyện đảo Lý Sơn xác định phát triển SPDL xanh là định hướng đúng đắn trong phát triển du lịch hiện nay.

3.2. Xác định sản phẩm du lịch xanh huyện đảo Lý Sơn

** Xác định sản phẩm du lịch xanh Lý Sơn:*

Để đáp ứng yêu cầu cấp thiết – PTBV du lịch của một huyện đảo, Lý Sơn tập trung nguồn lực đầu tư phát triển các SPDL xanh, đồng thời cần phát triển những SPDL hỗ trợ để gia tăng sự phong phú cho hệ thống sản phẩm. Dựa trên nguồn tài nguyên sẵn có, trên cơ sở kết quả tham vấn của các chuyên gia, các nhà quản lý du lịch, SPDL xanh Lý Sơn được đề xuất bao gồm 04 sản phẩm: *Du lịch địa chất*; *du lịch trải nghiệm biển xanh*; *du lịch trải nghiệm xanh "1 ngày là công dân Vương quốc Tỏi"*, *Du lịch văn hóa biển đảo gắn liền với chủ quyền quốc gia*. SPDL được thể hiện như sau:

Sản phẩm 1: ***Du lịch địa chất tại công viên địa chất đảo Lý Sơn***: Huyện đảo Lý Sơn là một trong 4 tuyến du lịch chủ đạo nằm trong khuôn viên Công viên địa chất Lý Sơn - Sa Huỳnh. Đây là tuyến du lịch phía Đông với tên gọi “Bí ẩn nơi đảo thiêng”. Tour du lịch tham quan sẽ đưa du khách tham quan và lắng nghe những chia sẻ về đặc điểm lịch sử địa chất, giải mã quá trình hình thành 5 ngọn núi lửa, hồ nước ngọt trên núi lửa, nhám thạch và các dạng địa hình đẹp, kỳ thú trên đảo qua tuyến du lịch với 30 điểm di sản địa chất, văn hóa đan xen và tích hợp lẫn nhau: vách đá Hang Cau, miệng núi lửa Thới Lới, Giếng Tiền, cổng Tò Vò...; đảo Lý Sơn còn là nơi lưu giữ nhiều vết tích của cư dân Sa Huỳnh 2.500 năm trước...

Sản phẩm 2: ***Du lịch trải nghiệm biển xanh***: Du khách có nhiều trải nghiệm với loại hình du lịch này: (1) Lặn ngắm san hô: Du khách có thể lựa chọn lặn ngắm san hô bằng gương đơn giản hoặc bằng bình hơi. Nước ở Lý Sơn xanh trong thuận lợi cho du khách có thể nhìn thấy toàn bộ sinh vật sống dưới mặt biển, san hô, thủy thảo như một khu vườn rực rỡ, trải dài như thảm lụa đa sắc màu... Địa điểm lặn ngắm thường ở Đảo Bé. (2) Hoạt động tắm biển tại các bãi biển xanh trong: Biển xanh, cát trắng, nắng vàng cùng với làn nước trong vắt, cảnh quan đầy biển đa dạng, nhiều màu sắc khiến du khách thoải mái thư giãn. (3) Trải nghiệm đánh bắt cá, câu cá: Nếu du khách ở lại các homestay tại Đảo Bé, trải nghiệm bắt cua dẹt có phần vất vả nhưng sẽ là hoạt động hấp dẫn và vui vẻ. (4) Trải nghiệm đốt lửa trại ngoài biển, cùng nhau chuẩn bị hải sản nướng BBQ. Và trong suốt hành trình du lịch trải nghiệm, du khách sẽ được tham gia hoạt động nhặt rác tại các bờ biển nhằm bảo vệ các hệ sinh thái tự nhiên và giáo dục ý thức bảo vệ môi trường vùng biển. Đó sẽ là những trải nghiệm mà nhiều du khách không thể nào quên.

Sản phẩm 3: ***Du lịch trải nghiệm xanh "1 ngày là công dân Vương quốc Tỏi"***: Lý Sơn khiến du khách choáng ngợp với màu xanh mát mắt của những cánh đồng tỏi và hành trên nền cát trắng, phủ kín khắp đảo. Khách du lịch đến Lý Sơn có thể tham gia trải nghiệm từng khâu từ trồng, chăm sóc, thu hoạch tỏi để cảm nhận nỗi khó nhọc cũng như niềm vui của người dân lao động khi nhìn thấy thành quả của chính mình. Họ sẽ được thưởng thức các đặc sản được chế biến từ tỏi, nếm và cảm nhận vị cay giòn, thơm đậm đà của tỏi Lý Sơn. Đồng thời lúc ra về, cũng có thể mua những món quà về nhà: hành, tỏi và các sản phẩm chế biến từ tỏi (tỏi đen).

Sản phẩm 4: ***Du lịch văn hóa biển đảo gắn liền với chủ quyền quốc gia***: Đến Lý Sơn, để cảm nhận sự thiêng liêng của mảnh đất hải đảo, du khách sẽ tham quan cột cờ Lý Sơn, chiêm ngưỡng toàn quang cảnh Lý Sơn lúc bình minh; viếng Âm Linh tự, mộ gió; tham quan tượng đài lính Hoàng Sa, bảo tàng Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải. Vào thời điểm lễ Khao lề tể lính diễn ra, du khách có cơ hội tham gia và quan sát các hoạt động trong lễ của người dân đảo, cùng lắng nghe những câu chuyện anh hùng từ người dân đảo Lý Sơn. Hoạt động này góp phần giáo dục truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ, với mong muốn tiếp tục gìn giữ chủ quyền biển đảo Việt Nam như ông cha đã từng làm từ hàng trăm năm trước.

** Đánh giá yêu cầu SPDL xanh:*

Khách du lịch được phỏng vấn gồm 320 người, chủ yếu là khách nội địa (với 312 khách – 97,5%, trong độ tuổi từ 26 - 35 tuổi có 152 người - chiếm 47,5%, đa số học hết bậc THPT: 213 người – 66,5%) và 08 khách quốc tế, chiếm 2,5%. Tiêu chí lựa chọn đánh giá SPDL xanh gồm 09 tiêu chí, được xác định theo bộ tiêu chí đánh giá của PGS.TS. Nguyễn Văn Đình. Kết quả điều tra khách du lịch thể hiện tại bảng 1.

Bảng 1. Kết quả đánh giá sản phẩm du lịch xanh

(Đơn vị tính: %)

Tiêu chí đánh giá SPDL xanh	Sản phẩm du lịch phẩm 1	Sản phẩm 2	Sản phẩm 3	Sản phẩm 4
Được tạo ra từ môi trường tự nhiên, sản phẩm thân thiện với môi trường	97,4	98,3	98,7	85,6
Sử dụng sản phẩm mang đến những kiến thức, giải pháp an toàn đối với môi trường và sức khỏe	95,8	93,7	91,8	92,7
Giảm tác động đến môi trường trong quá trình thực hiện	90,5	92,8	91,7	96,3
Tạo ra một môi trường du lịch thân thiện và an toàn đối với sức khỏe	97,8	96,2	98,0	97,5
Góp phần bảo tồn và tôn vinh giá trị TNDL tự nhiên	99,8	96,5	87,3	-
Góp phần bảo tồn, tôn vinh giá trị TNDL văn hoá truyền thống, bảo vệ chủ quyền lãnh thổ	-	-	83,8	93,1
Phù hợp với nhu cầu, thị hiếu của các thị trường khách trong xu thế hiện tại, thời kỳ kiểm soát dịch bệnh covid-19	88,6	93,6	87,6	89,5
Giáo dục bảo vệ môi trường vùng đảo	96,8	92,4	94,7	93,4
Đánh giá chung mức độ xanh của sản phẩm	92,5	94,6	94,2	91,3

(Nguồn: Tổng hợp từ phiếu điều tra)

Kết quả điều tra cho thấy, hầu hết du khách đều đánh giá 4 sản phẩm du lịch lựa chọn là sản phẩm tạo ra từ môi trường tự nhiên, thân thiện với môi trường (cao nhất là sản phẩm du lịch trải nghiệm biển xanh: chiếm tỷ lệ 98,7%, thấp nhất là sản phẩm du lịch văn hóa biển đảo gắn liền với chủ quyền quốc gia: 85,6%). Các sản phẩm khi được khai thác và sử dụng sẽ mang đến những kiến thức, giải pháp an toàn đối với môi trường và sức khỏe; giảm tác động đến môi trường; tạo ra một môi trường du lịch thân thiện và an toàn đối với sức khỏe; góp phần giáo dục bảo vệ môi trường (04 sản phẩm đều có tỷ lệ khách đồng ý rất cao, trên 90%). Trong thời điểm hiện nay, các sản phẩm du lịch xanh phù hợp với nhu cầu, thị hiếu của khách (có trên 88% khách đồng tình với ý kiến này), trong khi các sản phẩm du lịch xanh 1,2,3 đáp ứng được yêu cầu bảo tồn và tôn vinh giá trị TNDL tự nhiên thì sản phẩm du lịch 3,4 góp phần bảo tồn, tôn vinh giá trị TNDL văn hoá truyền thống, bảo vệ chủ quyền lãnh thổ. Kết quả tham vấn từ chuyên gia và qua phỏng vấn sâu cho thấy 100% chuyên gia, cán bộ quản lý và cư dân địa phương đều đồng ý 04 SPDL đều đáp ứng được các tiêu chuẩn du lịch xanh. Như vậy, các sản phẩm đề xuất đáp ứng được tiêu chí xanh và là những sản phẩm du lịch xanh được đề xuất lựa chọn phát triển, góp phần đảm bảo cho sự PTBV du lịch đảo Lý Sơn.

3.3. Giải pháp phát triển du lịch xanh tại huyện đảo Lý Sơn

Thực trạng du lịch đảo Lý Sơn cho thấy nguồn nhân lực du lịch trên đảo tuy đã định hình nhưng chưa được đào tạo bài bản, chất lượng nhân lực còn thấp; nhận thức của người dân và cán bộ về sản phẩm du lịch xanh chưa cao; Lý Sơn có thể mạnh phát triển du lịch xanh tuy nhiên cần khai thác và phát triển đồng bộ với yêu cầu sống xanh và bảo vệ môi trường; cơ sở vật chất trên đảo xây dựng tự phát... Để phát triển du lịch xanh tại huyện đảo Lý Sơn, một số giải pháp được đề xuất thực hiện đồng bộ như sau:

(i) Về phát triển SPDL xanh: Chú trọng phát triển các SPDL xanh hiện có, bắt đầu từ việc đánh giá tiềm năng TNDL xanh, thực hiện khảo sát nghiên cứu thị trường, khuyến khích và tăng cường tính “xanh” trong phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch và trong các dịch vụ du lịch. Thực hiện liên kết - hợp tác với các doanh nghiệp du lịch trong xúc tiến, quảng bá SPDL xanh của huyện đảo; Thường xuyên tổ chức các hoạt động du lịch bảo vệ môi trường. Trong đó, du

khách giữ vai trò chủ đạo đóng góp vào hoạt động bảo vệ môi trường bằng những việc làm thiết thực như trồng cây xanh, nhặt rác trên bãi biển, phát túi nilon tự hủy, phân loại rác...

(ii) Về nhân lực du lịch và cộng đồng địa phương: Nâng cao nhận thức của nhân lực du lịch, cộng đồng cư dân địa phương, cán bộ quản lý về ý nghĩa và tầm quan trọng của việc phát triển du lịch xanh, SPDL xanh của huyện đảo; Cần có chính sách đào tạo cán bộ về phát triển du lịch xanh, du lịch bền vững. Hình thành các kiến thức, kỹ năng về bảo vệ môi trường du lịch xanh; Cập nhật thường xuyên những thông tin của hoạt động du lịch xanh, các điển hình phát triển du lịch xanh, kinh nghiệm phát triển du lịch xanh. Các doanh nghiệp hoạt động theo hướng du lịch xanh và các tour du lịch xanh của huyện đảo.

(iii) Về tuyên truyền, quảng bá: Tăng cường tuyên truyền nâng cao ý thức của cư dân trên đảo và KDL (thông qua panô, áp phích, băng rôn khẩu hiệu, hình ảnh,...) về các biện pháp tích cực nhằm hướng đến PTBV du lịch huyện đảo như: sử dụng vật liệu tự nhiên, thân thiện với môi trường, tiết kiệm năng lượng, sử dụng năng lượng mặt trời; có trách nhiệm bảo vệ môi trường.

(iv) Về chính sách và đầu tư: Xây dựng chính sách khuyến khích các dự án đầu tư phát triển du lịch xanh gắn với bảo tồn tự nhiên và văn hóa; Đầu tư xây dựng hệ thống xử lý nước thải, thu gom, tái chế chất thải. Tạo điều kiện cho các công ty tổ chức đăng ký phát triển SPDL xanh, đầu tư các tour chuyên đề với mục tiêu kết hợp du lịch với hoạt động bảo vệ môi trường; Nghiên cứu thu phí môi trường đối với du khách phục vụ bảo vệ, bảo tồn môi trường sinh thái du lịch.

Cuối cùng, để thực hiện tốt việc phát triển du lịch xanh tại huyện đảo Lý Sơn, cần chú trọng nâng cao sự phối hợp chặt chẽ với các ban ngành trong tỉnh và địa phương, doanh nghiệp để xây dựng chính sách, tạo môi trường thuận lợi cho hoạt động kinh doanh SPDL xanh theo hướng bền vững.

4. Kết luận

Kết quả nghiên cứu chỉ ra 04 SPDL xanh đều đáp ứng được các tiêu chuẩn và cần được chú trọng phát triển, hướng tới mục tiêu PTBV du lịch huyện đảo.

Một vấn đề đặt ra hiện nay với huyện đảo Lý Sơn đó là du lịch xanh không dễ dàng để thực hiện. Phát triển du lịch xanh cần có sự đầu tư bài bản hệ thống cơ sở vật chất, cơ sở hạ tầng phù hợp, đồng bộ; cần thống nhất thực hiện khai thác phát triển SPDL xanh, xây dựng thói quen văn hoá - hành vi du lịch xanh và có đủ thời gian đào tạo nhân lực du lịch xanh. Với một huyện đảo còn nghèo như Lý Sơn, vẫn có sự đối lập giữa bảo tồn và phát triển, hưởng lợi từ du lịch, phát triển SPDL xanh thực sự cần thiết nhưng là thử thách, cần có sự tham gia quyết liệt từ phía chính quyền, cộng đồng địa phương, doanh nghiệp du lịch; cần thiết thực hiện đồng bộ, hiệu quả các giải pháp đề ra.

Lời cảm ơn

Bài báo là sản phẩm của đề tài cấp Đại học Thái Nguyên, mã số: ĐH2020- TN06-01.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] H. Ali, "Green Tourism," *Media Wisata*, vol. 12, no. 1, pp. 1-15, 2014.
- [2] A. H. Tran and H. N. Xuan, "Green tourism-sustainable tourism development in Phu Quoc Island district," *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, vol. 8, no. 1, pp. 21-24, 2021.
- [3] O. V. Kovalova, V. V. Samsonova, and T. O. Gakal, "The recovery of rural green tourism in COVID-19 conditions as an instrument for the renovation of the agrarian economy," *Business Inform*, vol. 10, no. 513, pp. 155-162, 2020.
- [4] V. O. Boiko, "Green tourism as a perspective direction for rural entrepreneurship development," *Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development: collective monograph*, Lviv-Torun: Liha-Pres, pp. 1-18, 2020.
- [5] S. Ibnou-Laaroussi, H. Rjoub, and W. K. Wong, "Sustainability of green tourism among international tourists and its influence on the achievement of green environment: Evidence from North Cyprus," *Sustainability*, vol. 12, no. 14, 2020, Art. no. 5698.

-
- [6] A. Furqan, A. P. M. Som, and R. Hussin, "Promoting green tourism for future sustainability," *Theoretical and empirical researches in urban management*, vol. 5, no. 17, pp. 64-74, 2010.
- [7] I. K. Suwena, I. K. suwena, N. K. Arismayanti, S. S. T. Par, and N. K. Arismayanti, "Green Tourism Development as a Community Empowerment Efforts in Pemuteran Village, Buleleng, Bali," *Udayana Journal of Social, Sciences, and Humanities*, no. 1, pp. 108-120, 2017.
- [8] M. Azam and T. Sarker, "Green tourism in the context of climate change towards sustainable economic development in the South Asian Region," *Journal of Environmental Management and Tourism*, vol. 2, no. 3, pp. 06-15, 2011.
- [9] Ly Son District People's Committee, *Statistical Yearbook for the period 2010–2021*, Statistical Office of Ly Son district, 2010 - 2021.
- [10] T. T. Nguyen, "Sustainable tourism development in Ly Son island district, Quang Ngai province," PhD thesis, Institute of Natural Resources and Environment, Hanoi National University, 2018.
- [11] People's Committee of Ly Son district, *Report on results of tourism development in Ly Son district for the period 2020 – 6/2022*, 30 Nov 2022.
- [12] D. H. Nguyen and V. H. Vu, *Sustainable Tourism*, Hanoi National University Publishing House, 2002.